

11. Silverblatt A. and Enright Eliceiri E. M. Dictionary of Media Literacy. Westport, Connecticut / A. Silverblatt, E. M. Enright Eliceiri. – London: Greenwood Press, 1997. – 234 p. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://psyfactor.org/lib/fedorov14.htm>(p.40)
12. Федоров А. В. Критический анализ медиатекста, содержащего сцены насилия, на медиаобразовательных занятиях в студенческой аудитории (на примере фильма «Груз 200») / А. В. Федоров // Медиаобразование. – 2007. – 814. – С. 24.
13. Федоров А. Медиаобразование в современной России: Основные модели / А. Федоров, И. Чельшева // Высшее образование в России. – 2004. – № 8. – С. 34–39.
14. Халперн Д. Психология критического мышления / Д. Халперн. – СПб. : Питер, 2000. – 512 с.

УДК 070.001+37.017.92

Г. П. ВАСЯНОВИЧ

ДУХОВНО-МОРАЛЬНИЙ СМИСЛ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІА У ВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ

Розкрито сутність і зміст духовно-морального смислу використання мультимедіа у навчально-виховному процесі. Показано, що застосування мультимедіа під час занять залежить від інформаційної і загальної культури викладача, інформаційного простору. Важливим аспектом використання мультимедіа визначено аналіз ставлення учнів, студентів до отримання інформації.

Ключові слова: мультимедіа, інформаційно-комунікативні технології, ставлення до інформації.

Г. П. ВАСЯНОВИЧ

ДУХОВНО-МОРАЛЬНИЙ СМЫСЛ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МУЛЬТИМЕДИА В УЧЕБНО-ВОСПИТАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ

Раскрыты сущность и содержание духовно-морального смысла использования мультимедиа в учебно-воспитательном процессе. Показано, что применение мультимедиа во время занятий зависит от информационной и общей культуры преподавателя, информационного пространства. Важным аспектом использования мультимедиа определен анализ отношения учеников, студентов к получению информации.

Ключевые слова: мультимедиа, информационно-коммуникативные технологии, отношение к информации.

H. P. VASYANOVYCH

SPIRITUAL AND MORAL SENSE OF MULTIMEDIA USAGE IN EDUCATIONAL PROCESS

The article uncovers the essence and the content of spiritual and moral sense of multimedia usage in the educational process. The author proves that multimedia usage at the lesson depends on both informational and general culture of teacher and informational environment. The important aspect of multimedia usage is the analysis of students' attitude to information processing.

Keywords: multimedia, informational-communication technologies, attitude to information.

Світ існує в людині, людина існує у світі. Але людина не просто існує у навколишньому світі – вона його пізнає або ж уникає пізнання, прикрашає, естетизує, «окультурює» або спотворює, дегуманізує. У цьому виявляється амбівалентність людини, суперечність, іноді непередбачуваність її дій і вчинків. Втім, справжня людина завжди шукає смисл буття: свій власний та інших. Видатний теоретик психології особистості В. Франкл наголошував, що життя людини не може бути позбавлене смислу за будь-яких обставин; сенс життя завжди можна знайти [10, с. 40–41]. Цю ідею вчений пов'язував з іншою, а саме: «людина – це більше, ніж психіка, – це дух» [12, с. 63]. Отже, людина шукає духовного, морального смислу

буття, своєї самореалізації. Неможливість самореалізації призводить до фрустрації, психічних зривів і навіть до суїциду.

В. Франкл, який працював у 129 університетах світу, наводить сумну статистику смертності студентів. За достовірними даними, серед причин смертності в американських студентів друге місце за частотою після ДТП посідають самогубства. При цьому кількість спроб самогубства (які не закінчилися трагічно) у 15 разів більша. Опитування 60 студентів університету штату Айдахо після подібних спроб засвідчило, що 85% із них не бачили жодного сенсу життя, при цьому 93% із них були фізично і психічно здоровими [10, с. 26]. Стає очевидним, що явище смисловтрат дедалі більше поширюється, чому часто-густо сприяють мас-медіа, бомбардуючи нас бездуховністю, аморальністю, жорстокістю і насиллям. Людині, особливо молодій, важко не розгубитися, встояти, не втратити смислу життя.

Дослідження сутності і змісту медіаосвіти активно здійснюють сучасні вітчизняні і зарубіжні вчені: Є. Бондаренко, Н. Габор, Н. Кирилова, У. Мазепа, Є. Машбиць, А. Новікова, В. Робак, Р. Собко, О. Федоров, С. Шумаєва та ін. Обґрунтуванню провідних ідей інформаційно-комунікативних технологій навчання присвятили свої праці В. Биков, Р. Гуревич, І. Зязюн, М. Кадемія, А. Коломієць, В. Кремень, А. Литвин, П. Стефаненко та ін. Стан і розвиток інформаційної культури науково-педагогічного працівника вивчають Л. Вінарис, Н. Волкова, М. Воробйов, Є. Данильчук, Л. Макаренко, О. Новіков, О. Романишина, Н. Сащак, Л. Філіпова, І. Хангельдієва, Н. Ходякова, Є. Чернобай та ін.; вплив мультимедіа досліджують М. Зверева, О. Малюк, О. Невмержицька, О. Осін, Д. Попова, С. Шандрук та ін.

Метою статті є з'ясування наявності духовно-морального смислу у процесі використання мультимедіа у навчально-виховному процесі.

Теоретико-методологічний аналіз окресленої проблеми вимагає бодай короткого викладу й визначення її ключових понять: «смысл», «смысл життя», «духовно-моральний смысл», «навчально-виховний процес», «мультимедіа», «інформаційна культура особистості» тощо. Словник С. Ожегова слово «смысл» тлумачить як зміст, значення чого-небудь, що пізнаються розумом; мета, розумна підстава чогось; дія на основі здорового глузду [7, с. 735].

«Філософська енциклопедія» термін «смысл» трактує з позиції науки логіки, логічної семантики і науки про мову як синонім «значення». У деяких теоріях значення (Г. Фреге, А. Черч) поняття «смысл» слугує для характеристики мисленнєвого змісту, тієї інформації, яка взаємопов'язана з цим мовленнєвим виразом, який є власним (хоча й описовим) іменем, на противагу «значення» (предмета), що називається виразом [9, с. 38].

Смысл життя як філософська категорія окреслює проблему значення людської присутності у світі з огляду на її скінченність. В історії європейської філософії проблема смислу життя розглядається по-різному – залежно від розуміння людини і світу. Для Сократа смысл життя полягає у безупинному пізнанні й самопізнанні. У філософії Платона смысл життя трактується як осягнення своєї справжньої ідеальної природи, прорив від світу тлінних речей до світу безсмертних ідей.

Середньовічна християнська філософія трактує смысл життя людини як подолання її гріховної природи. Для філософії Відродження і Нового часу смысл життя – у творчості, що дає безсмертя у творах і теоретичному пізнанні. В сучасній *метаантропології* смысл життя – у можливості пройти шлях від *буденного життя* до *метаграничного*.

Духовно-моральний смысл життя людини, вважав К. Ясперс, припадає на VIII–II ст. до н. е. Саме в цей період формується сучасний антропологічний тип у духовному, а не біологічному смислі; людина перетворюється на вільну особистість на основі самосутнісної екзистенції [11].

Як духовно-моральну самосутність людського існування обґрунтовували М. Бердяєв, Г. Гегель, В. Зеньківський, І. Ільїн, І. Кант, Г. Сковорода, В. Соловйов, П. Флоренський, П. Юркевич та інші філософи. Сенс людського існування, наголошував І. Ільїн, стає справжнім тоді, коли людина невимушено, а вільно, природно-інстинктивно випромінює духовність і душевність, добро і любов, совість і справедливість, дотримується у всьому вимог морального обов'язку і відповідальності, честі і гідності [2]. Отже, духовність передбачає пробудження душі до набуття й реалізації духовного досвіду. З педагогічної позиції, духовність у виховній діяльності – це внутрішній потенціал особистості, а моральність – вияв духовності у всіх

сферах і аспектах діяльності. *Духовно-моральний смисл використання мультимедіа полягає в спеціально організованому, керованому й контрольованому процесі спільної творчості, особистісно значущої діяльності вихователів і вихованців, що має за мету досягнення ними Абсолютного ідеалу.* Він вирішує такі завдання: залучення вихованців до духовно-моральних цінностей (віра, любов, свобода, вдячність, милосердя); пробудження і розвиток моральних почуттів (сорому, співчуття, душевності, толерантності); становлення моральної волі (здатності служіння добру і протистояння злу, готовності до подолання життєвих випробувань і протистояння спокусам, прагнення до духовного самовдосконалення); спонукання до моральної поведінки (послух, емпатія, служіння ближньому, родині і Батьківщині).

Мультимедіа використовуються безпосередньо у навчально-виховному процесі і поза ним. Нас цікавить у конкретному випадку *навчально-виховний процес* як система організації діяльності, в основі якої – органічна єдність і взаємозв'язок викладання й учіння, спрямована на досягнення цілей навчання й виховання.

Під сутністю поняття «*мультимедіа*» ми розуміємо комп'ютерні системи з інтегрованою підтримкою звуко- і відеозаписів [3, с. 129]. Незаперечним є те, що використання мультимедіа у навчально-виховному процесі залежить від суб'єктів навчання, передусім *від інформаційної культури особистості педагога.* Остання є не лише складовою культури викладача, а й сукупністю інформаційного світобачення, системи знань і вмінь, що забезпечують цілеспрямовану самостійну діяльність з оптимальним задоволенням особистих інформаційних потреб та потреб учнів, студентів. Інформаційна культура викладача може бути продуктивною, якщо вона знаходиться у тісному взаємозв'язку із культурою загальною. Це не лише значно розширює технологічно-інструментальні можливості навчання, а й гармонізує внутрішній світ особистості учня, студента. До найважливіших її складових українські науковці В. Вержиковський, М. Жалдак, Ю. Рамський, Н. Морзе, М. Близнюк та ін. відносять: *світоглядну*, що передбачає усвідомлення вчителем впливу ІКТ на розвиток суспільства і систему освіти; *загальноосвітню*, що спрямована на оволодіння прийомами роботи з інформаційно-комунікативними технологіями (ІКТ); *професійну*, що передбачає накопичення досвіду використання ІКТ в педагогічній діяльності. Інформаційна культура викладача – це не просто вміння та навички з пошуку інформації, її диференціації і фільтрації, це ще й знаходження, вироблення критеріїв оцінювання інформації, усвідомлення того, як ця інформація позначиться на духовно-моральному стані вихованця. Отже, проблема формування інформаційної культури педагога, як зазначає професор А. Коломієць, актуалізується сьогодні як ніколи. Вчена ґрунтовно розробила компоненти інформаційної культури, модель та умови її формування, а також чітко визначила основні напрями експериментальних пошуків у підготовці майбутнього вчителя [4].

На основі аналізу значної кількості наукових праць і реальної педагогічної практики відзначається той тривожний факт, що значний відсоток учителів не турбується не тільки про свою інформаційну, а й про загальну культуру, що призводить до професійної деформації. Ознаками такої деформації є:

- авторитарність, яка виявляється в централізації всього навчально-виховного процесу, використанні нав'язливого педантичного стилю педагогічного спілкування;
- демонстративність як прагнення педагога постійно бути на виду, навіть на шкоду взаємодії з учнями;
- педагогічний консерватизм і догматизм, які розвиваються в результаті частого повтору одних і тих самих професійно-педагогічних засад;
- педагогічна індиферентність, яка характеризується емоційною сухістю і байдужістю до учнів;
- експансіонізм, який виявляється у перебільшенні значущості предмета, що викладається;
- поведінковий трансфер, який реалізується у вияві рис рольової поведінки, притаманних вихованцям [8, с. 202–207].

Викладене наводить на думку, що байдужий, zdeформований викладач навіть за використання найсучасніших мультимедіа не розкриє вихованцю духовно-моральний смисл буття, а здатний хіба що спотворити його.

Педагог, грамотно використовуючи мультимедіа у навчально-виховному процесі, має моральний обов'язок і відповідальність формувати *інформаційно-світоглядну, духовно-моральну культуру особистості учня, студента*.

Світоглядна культура, крім інформаційної, виконує ще й функцію аксіологічну. Ціннісне усвідомлення всотує в себе ставлення особистості до процесів, що відбуваються, формує моральні, естетичні та інші ідеали. Мірою світогляду є справи і вчинки людини. Справжній педагог, викладаючи будь-який предмет з використанням мультимедіа, знайде можливість показати вихованцю високу цінність морального вчинку тієї чи іншої особистості. Наприклад, при викладанні курсу історії філософії є можливість засвідчити вчинкову діяльність Сократа, Г. Сковороди, І. Ільїна, О. Лосєва та багатьох інших філософів, які готові були піти на смерть, аби не втратити смислу буття. Викладаючи курс літератури, можна на прикладі життя Гомера, Данте, Т. Шевченка, Лесі Українки, І. Франка, В. Стуса та інших поетів і письменників довести вияв їх надлюдської витримки перед лицем катувань, життєвих негараздів, але вистояти і не втратити людської гідності. Викладаючи курси фізики, математики, хімії, біології та інших наук, можна розкрити науковий подвиг Архімеда, Піфагора, М. Коперніка, Дж. Бруно, Г. Галілея, Д. Менделєєва, М. Вавилова, В. Вернадського, С. Корольова та багатьох інших. Врешті, у викладанні курсу педагогіки цінними для студентів є оповіді про творення нових педагогічних ідей видатними подвижниками цієї науки, якими були Я. Коменський, Я. Корчак, М. Монтень, Й. Песталоцці, А. Дістервег, М. Пирогов, К. Ушинський, А. Макаренко, Г. Ващенко, В. Сухомлинський та ін. Втім, використовуючи мультимедійні засоби, варто, на нашу думку, показати, за яких умов (об'єктивних чи суб'єктивних) людина втрачає здібності, талант, а разом з тим і духовно-моральний смисл життя. Ідеалізація життєвих ситуацій у навчально-виховному процесі не є продуктивною і може дати зворотний процес. Формуванню інформаційного світогляду сприяють такі дидактичні достоїнства, як збільшення інформаційного обсягу змісту навчання; оволодіння учнями, студентами новим стилем мислення; засвоєння тексту на електронних носіях; позитивна мотивація до предмета, що вивчається; використання мультимедіа у навчальному процесі.

Компетентне використання мультимедіа у навчально-виховному процесі з метою формування духовно-морального смислу життя потребує аналізу ставлення учнів і студентів до отриманої інформації. Цілком природно, що інформація, яка надається учневі, студентові, викликає потребу в її пізнанні, запам'ятовуванні, осмисленні. В уявленні про дійсність переважають емпіричні, почуттєві і навіть інтуїтивні дані, на основі яких у свідомості вихованця формується певна картина світу, у тому числі світ добра і зла, любові й ненависті, честі, гідності і безчестя, справедливості й несправедливості тощо. Ця картина може бути як цілісною, так і фрагментарною залежно від якості отриманої інформації. Прагнення цілісного розуміння духовно-моральних процесів і явищ зумовлює велику кількість питань, що розкривають їх під різним кутом зору. З одного боку, педагог має бути компетентним у сфері культури, науки етики й естетики, мистецтва, щоб дати змістовну відповідь на поставлені запитання, може викликати певні аберації картин духовного світу, які виявлятимуться в порушеннях причинно-наслідкових, зовнішньо-внутрішніх зв'язків. З другого боку, характеристикою як учнів, так і студентів є творчість, яка спонукає приймати нестандартні рішення, апробувати різні варіанти поведінки.

Творчий цілісний погляд на світ духовності, моральності спонукає вихованця до освоєння його різними способами, і не лише під час навчально-виховного процесу, а й самостійно у вільний час. Адже він володіє комп'ютером, мобільним телефоном та іншими технічними пристроями, готовий до освоєння новітніх технологій, нових джерел інформації, одним із яких є комп'ютерні ігри. Вони певною мірою вирішують проблему розвитку допитливості і виховання позитивного ставлення до інформації, яка педагогічно оброблена й структурована відповідно до цілей навчання. Сучасні інформаційні технології включають усі канали сприймання через графічні (як статичні, так і динамічні) образи, колір і звук. Крім виконання функції ознайомлення учня, студента з інформацією, вони дають змогу досягти й емоційної належності, цілісного переживання змісту комп'ютерної гри. У цій ситуації відбувається активне розширення смислових полів тих понять, які введені в гру, оскільки між ними

встановлюються певні зв'язки, залежності, розглядаються їх нові властивості. Важливо, на нашу думку, дотримувати міри застосування як комп'ютерних ігор, так і мультимедіа загалом.

Способів сприйняття, кодування й декодування інформації, ставлення до неї безліч. Втім, у сучасній педагогічній літературі акцент робиться на таких найбільш загальних: негативне ставлення до будь-якої нової інформації; вибіркоче ставлення, зумовлене інтересами, цінностями і смислами вихованця; довірливе, потребове ставлення до інформації; критичне ставлення; ціннісно-орієнтоване ставлення [5, с. 46–47].

Негативне ставлення до будь-якої нової інформації може бути викликане різними причинами, наприклад, налаштованістю вихованця піддавати все сумніву (за Р. Декартом). Такий суб'єкт з недовірою ставиться до безкорисливих вчинків людей. Недостатність знань, компетентності для того, щоб правильно оцінити те чи інше духовне явище. Наприклад, дуже незначна кількість учнів, студентів розуміють мистецтво опери, балету, скульптури чи архітектури, в яких втілені людська краса і розум. Для них справжній смисл духовних творінь є незрозумілим, отже, стає «відсутнім», оскільки бракує необхідних знань із цієї царини людського духу.

Вибіркове ставлення, зумовлене інтересами, цінностями і смислами вихованця. Залежно від того, якими життєвими смислами керується учень, студент, яким цінностям віддає перевагу, відбувається вибір інформації. Дитина, смислом якої є добро, любов, милосердя, буде цікавитись цими духовно-моральними феноменами. І навпаки, соціально й духовно запущена дитина буде шукати в інформації потворне, негідне.

Довірливе, потребове ставлення до інформації. Значною мірою це залежить від джерела інформації. Педагог має постаратися, щоб суб'єкти навчання з довірою ставилися до тих чи інших духовно-моральних подій, розвивали в собі потребу в отриманні корисної інформації, яка стає справжнім знанням про духовний світ людини і суспільства. Важливо, щоб здобуті знання перетворювалися на переконання і відповідні дії, вчинки. «Мертве знання» нічого не варте: можна знати, що таке добро в моральному сенсі, і не чинити добра; можна знати, що таке справедливість, і чинити несправедливо.

Критичне ставлення. Воно є необхідною умовою виховання довіри до інформації. Лише завдяки розумній критиці формуються позитивні, негативні або нейтральні оцінки явищ світу. Причому таке ставлення виробляється завдяки певним нормам, правилам, цінностям, стандартам та еталонам. Здатність критичного ставлення до інформації є надзвичайно важливою в інформаційному суспільстві.

Ціннісноорієнтоване ставлення розуміють як осмислення значущості інформації для власного життя. Унікальність кожної дитини, її життєва позиція визначаються унікальністю ціннісних орієнтацій. Результати дослідження, здійсненого О. Невмержицькою, засвідчують такі уподобання і ціннісні орієнтації підлітків щодо розважальних програм телебачення: найбільшу популярність мають музичні (52,7% опитаних), спортивні (30, 86%) програми, телевізійні ігри (27,7%), ток-шоу (25%). Менш популярними є реальне телебачення (18,36%) і телевізійні конкурси (10,2%) [6, с. 98].

Ще одним, на нашу думку, важливим аспектом окресленої проблеми є удосконалення *інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ)*, які сьогодні є складовою навчально-виховного процесу. В освіті ІКТ, як правило, застосовуються у двох напрямках. Прибічники першого намагаються використовувати сучасні інформаційні і телекомунікаційні технології для включення в систему дистанційної освіти тих осіб, для яких інший спосіб навчання є взагалі недоступним. Така форма навчання поширена у багатьох розвинених країнах світу, але вона заперечується тими вченими, освітянами, які вважають, що майбутні студенти можуть бути позбавлені багатьох умов, які є необхідними для отримання якісної освіти, тобто роботи в лабораторіях, наукових бібліотеках, спілкування з викладачами і студентами на семінарах і в неофіційній обстановці.

Представники другого напрямку намагаються використати інформаційні технології для уточнення і зміни того, *чого* навчати і *як* навчати. Мається на увазі *освоєння змісту навчального матеріалу й оволодіння способами навчання в рамках традиційного денного навчання*. Але при цьому виникає одна важлива проблема, пов'язана з тим, що впровадження нових технологій часто-густо створює додаткові переваги тим, хто добре навчається, активним

і здібним студентам, але не впливає на рівень підготовки більшості тих, хто навчається. Інакше кажучи, використання інформаційних технологій, безумовно, сприяє доступності здобуття освіти, підвищує її якість.

Ми дотримуємося другого напрямку, оскільки вважаємо, що *зміст навчального матеріалу має бути визначальним*. На жаль, ще й досі у змісті предмета переважають старі підходи, ідеї, положення. Особливо це небезпечно для соціально-гуманітарних дисциплін, які мають дуже швидко реагувати на процеси, пов'язані з розвитком особистості і суспільства. До прикладу, використання мультимедіа, ІКТ у навчальному процесі значно підвищило б духовно-моральний смисл буття особистості, як подоби Божої, через зміст предмета «Християнська етика». Україна більше 20 років є незалежною, певні здобутки у цьому напрямі є, але вони все ще залишаються фрагментарними і не відповідають тим духовним змінам, які сталися і в суспільстві, і в особистості. Отже, ще раз наголошуємо, що використання мультимедіа у навчально-виховному процесі має сприяти утвердженню моральності, людського Духу.

... Щоб дух повітрям став і хлібом
 Людського, гідного життя,
 І ти не був у ньому свідок,
 А жив, боровсь без каяття.

Щоб силу Божої любові
 У собі й людях пізнавав
 І все осягнене Христові
 І людям щиро віддавав.

Молочні ріки вб'є посуха,
 Суєтне зникне, наче дим.
 Лиш те життя, що прагне Духа,
 Стає і вічним, і святим! [1, с. 61]

На основі викладеного можна зробити такі висновки:

1. Використання мультимедіа у навчально-виховному процесі має спрямовуватися не лише на те, щоб суб'єкти навчання вміли оволодівати інформацією, а передусім на набуття духовності, моральності, культури.
2. Грамотне застосування мультимедіа під час занять залежить від інформації і загальної культури педагога, якісного опанування ним сучасних ІКТ.
3. Важливою складовою процесу використання мультимедіа є аналіз ставлення учнів, студентів до отриманої інформації.

Проблемами, які потребують подальшого дослідження, ми вважаємо: стан інформаційного забезпечення методичної підготовки студентів педагогічних навчальних закладів; удосконалення системи тестування учнів і студентів при використанні мультимедіа у навчально-виховному процесі; якість навчання і вдосконалення ІКТ тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Васянович Г. П. Біблійні мотиви: поезія / Г. П. Васянович. — Л., 2012. — 120 с.
2. Ильин И. А. Путь к очевидности / И. А. Ильин. — М. : Республика, 1993. — 431 с.
3. Кадемія М. Ю. Інформаційно-комунікаційні технології навчання : термінол. словник / Майя Юхимівна Кадемія. — Л. : Сполом, 2009. — 260 с.
4. Коломієць А. М. Інформаційна культура вчителя початкових класів : монографія / Алла Миколаївна Коломієць. — Вінниця : Діло, 2008. — 379 с.
5. Куликовская И. Э. Воспитание отношения к информации в системе дошкольного образования / И. Э. Куликовская, А. Е. Куликовский // Педагогика. — 2009. — № 9. — С. 44—51.
6. Невмержицька О. В. Розважальні програми центральних каналів телебачення України як чинник морального виховання підлітків : дис... канд. пед. наук зі спец. 13.00.07 : / Олена Василівна Невмержицька. — Дрогобич, 2006. — 248 с.
7. Ожегов С. И. Словарь русского языка : 70 000 слов / С. И. Ожегов; под ред. Н. Ю. Шведовой. — 22-е изд., стер. — М. : Рус. яз., 1990. — С. 735.
8. Сыманюк Э. Э. Профессионально обусловленные деструкции педагогов / Э. Э. Сыманюк // Мир психологии. — 2004. — № 3. — С. 202—207.

9. Философская энциклопедия : в 5-т. / гл. ред. Ф. В. Константинов. – Т. 5. Сигнальные системы – Яшты. — М. : Сов. энциклопедия, 1970. — С. 38.
10. Франкл В. Человек в поисках смысла: Сборник : пер. с англ. и нем. / В. Франкл ; общ. ред. Л. Я. Гозмана и Д. А. Леонтьева; вст. ст. Д. А. Леонтьева. – М. : Прогресс, 1990. — 368 с.
11. Ясперс К. Смысл и назначение истории : пер. с нем. / Карл Ясперс. – М. : Политиздат, 1991. — 527 с.
12. Frankl V. E. Psychotherapy and existentialism / V. E. Frankl. — N. Y. : Simon and Schuster, 1967. — P. 63.

УДК 378+7:070

В. О. КРАВЧУК

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ МИСТЕЦТВОЗНАВЧОЇ ПЕРІОДИКИ У НАВЧАННІ СТУДЕНТІВ ТВОРЧИХ ВИШІВ

Розглянуто медіаосвітній потенціал періодичних видань про образотворче мистецтво. Проаналізовано затребуваність знань про функціонування ЗМІ для випускників творчих вишів. Вказано на варіанти запровадження періодичних видань з мистецтвознавства. Запропоновано ввести для майбутніх фахівців спеціалізовані заняття й курс з медіаосвіти із використанням спеціалізованої преси.

Ключові слова: медіаосвіта, періодичні видання про мистецтво, вища освіта.

В. А. КРАВЧУК

ПЕРСПЕКТИВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИСКУССТВОВЕДЧЕСКОЙ ПЕРИОДИКИ В ОБУЧЕНИИ СТУДЕНТОВ ТВОРЧЕСКИХ ВУЗОВ

Рассмотрен медиаобразовательный потенциал периодических изданий об изобразительном искусстве. Проанализирована востребованность знаний о функционировании СМИ для выпускников творческих вузов. Указаны варианты внедрения медиаобразовательной науки с помощью периодических изданий по искусствоведению. Предложено ввести специализированные занятия и курс по медиаобразованию с использованием специализированной прессы.

Ключевые слова: медиаобразование, периодические издания об искусстве, высшее образование.

V. O. KRAVCHUK

THE PERSPECTIVES OF THE USE OF THE PERIODICALS ON THE STUDIES OF ART FOR EDUCATION OF STUDENTS OF THE ARTS UNIVERSITIES

The paper analyses the educational potential of the periodicals on the studies of art. The article uncovers the demand for knowledge on mass-media and their functions for the students of the art universities. The author proposes an introductory course on media-education, which uses also the specialized press on the art studies.

Keywords: media education, periodicals on fine art, high education.

Медіаосвіта як «процес творення й розвитку особистості за допомогою і на матеріалах засобів масової комунікації (медіа) з метою формування культури спілкування з медіа, творчих, комунікативних здібностей, критичного мислення, умінь інтерпретації, аналізу й оцінки медіатексту...» [8, с. 208] стає невід'ємним складником будь-якого нежурналістського фаху. Доведеною є потреба в медіаосвіті для студентів технічних спеціальностей (І. Сахневич [2]), документознавців (О. Янишин [5]), учителів (Ю. Козаков [1]) тощо. Вважаємо видання про мистецтво важливим доповненням професійної художньої, мистецтвознавчої, культурологічної освіти. Адже за їх допомогою реалізується аспект медіаосвіти, що відповідає за передавання інформації, а головне – професійних знань студентам за допомогою медіа. Тому перелічені вміння необхідні і для студентів творчих ВНЗ.

Мета статті: довести доцільність запровадження спеціалізованого курсу з медіаосвіти для студентів творчих вишів або інтегрування медіаосвітніх практик в існуючі загальноосвітні курси (культурологія, історія мистецтва тощо).